

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 18/1250

Vår ref.: 18/1402
Saksbehandler: Ulf Andersen //
Statistikkseksjonen

Vår dato: 27.06.2018

Høringsvar NOU 2018:7 Statistikklovutvalget fra Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til brev fra Finansdepartementet fra 23.03.2018 og vil med dette gi vårt høringssvar til NOU 2018:7. Vi besvarer de konkrete spørsmålene i dette brevet, og viser til vedlegget bakerst for detaljert tilbakemelding på lovteksten.

Utvalget foreslår at det bør innføres et nasjonalt program for offisiell statistikk.

NAV er i utgangspunktet positive til en overbygging som koordinerer offisiell statistikk, men stiller spørsmål ved at det er Kongen i statsråd som skal vedta hvilke områder som skal dekkes og hvem som er ansvarlig for det. Det gir risiko for at det blir politisk styrt hva som skal være offisiell statistikk i Norge. Det gir videre risiko for at det ikke nødvendigvis er den best egnede fagetaten som er ansvarlig for statistikken. Eksempelvis kan det da besluttes at offisiell statistikk over nordmenns trygdebruk flyttes til SSB, noe som a) gjør det vanskelig for NAV å overholde de forpliktelsene etaten har for å dokumentere innsatsen, b) potensielt gir forsinkelser i produksjonen av offisiell statistikk, og c) løsriver statistikkproduksjonen fra etatens fagkompetanse.

Utvalget foreslår at datamaterialet SSB samler inn og bearbeider for statistikkformål, i større grad gjøres tilgjengelig for analyseformål utenfor byrået.

Dette spørsmålet omhandler to ulike ting, både deling av data mellom offentlige myndigheter til produksjon av offentlig statistikk, og deling av data til forskningsformål.

Når det gjelder deling av data mellom offentlige myndigheter til produksjon av offentlig statistikk: Dette er et interessant forslag, som er svært ulik dagens praksis (hvor andre etater får lite eller ingen data fra SSB). Hvis dette er tenkt som følger er NAV positive: SSB mottar f.eks. utdanningsdata over befolkningens utdanningsnivå. All offisiell statistikk produsert av andre etater skal kunne bruke utdanningsnivå for å berike og belyse statistikken. SSB skal da utlevere slik informasjon til alle statistikkprodusentene til bruk som bakgrunnsvariabler.

NAV // ARBEIDS- OG VELFERDS DIREKTORATET // KUNNSKAPSAVDELINGEN

Postadresse: Postboks 5 St. Olavs plass // 0130 Oslo

E-post: arbeids.og.velferdsdirektoratet@nav.no

www.nav.no //

Slik dette er beskrevet i NOU er vi derimot skeptiske. Det stilles blant annet krav om at slike variabler utelukkende skal deles med produsenter av offisiell statistikk og det er et krav at produserende myndighet har selvstendig grunnlag for å motta og behandle opplysningene. Under slik forhold gir denne hjemmelen lite nytt. De bakgrunnsvariablene offentlige myndigheter allerede har hjemmel til å benytte har de for det meste da allerede hentet inn.

NAV mener at utvalget burde gått mye lenger i denne tankegangen, og blant annet sett til statistikksystemet som er utviklet i Estland (eller Finland) – et registerbasert infrastruktur for helhetlig og integrert system for offisiell statistikk («transforming Statistics Estonia into a national data agency»). Hvis man mener at utdanningsnivå er en relevant bakgrunnsvariabel for offisiell statistikk, så burde denne variabelen på individnivå automatisk vært delt mellom alle statistikkprodusentene. Det vil være mer i tråd med offentlige myndigheters ønske om forenkling og prinsippet om kun spørre bruker en gang.

Når det gjelder deling av data til forskningsformål støtter NAV utvalgets synspunkter på at dette må gjøres bedre, raskere og billigere.

Utvalget foreslår at SSB og de andre statistikkprodusentene må sikres den nødvendige faglige uavhengigheten.

NAV støtter forslaget, men stiller spørsmål om et flerårig statistikkprogram vedtatt av Kongen i statsråd sikrer politisk uavhengighet på overordnet nivå.

Utvalget foreslår at dagens styre i SSB erstattes med et råd.

NAV støtter forslaget.

Utvalget foreslår å videreføre forskning og analyse som understøtter statistikkproduksjonen og retter seg mot sentralforvaltningen og regjeringen, Stortinget, partene i arbeidslivet og allmenheten.

NAV støtter forslaget.

Detaljert hørings svar fra Arbeids- og velferdsdirektoratet

Forslag til ny lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå

Kapittel 1 Innledende bestemmelser § 1-1 <i>Formål</i> Formålet med loven er å fremme utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk som kan bidra til allmenn folkeopplysning og understøtte analyse, forskning, beslutningstaking og generell samfunnsdebatt. Loven skal også regulere Statistisk sentralbyrås virksomhet.	Ingen synspunkter
---	-------------------

<p>§ 1-2 <i>Stedlig virkeområde</i> Loven gjelder også på Svalbard. Kongen avgjør ellers i hvilken utstrekning loven gjelder for Norges økonomiske sone og for Svalbard, Jan Mayen og bilandene.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>
<p>§ 1-3 <i>Definisjoner</i> Statistikk: Tallfestede opplysninger om en gruppe eller et fenomen, som fremkommer ved sammenstilling og bearbeidelse av opplysninger om de enkelte enhetene i gruppen eller et utvalg av disse enhetene, eller ved systematisk observasjon av fenomenet. Offisiell statistikk: Statistikk som er egnet til å oppfylle formålene beskrevet i § 1-1, og som omfattes av nasjonalt statistikkprogram som nevnt i § 2-1.</p>	<p>Ingen synspunkter, gitt at det etableres et nasjonalt statistikkprogram (som vi har merknader til).</p>
<p>Kapittel 2 Offisiell statistikk § 2-1 <i>Nasjonalt statistikkprogram</i> Kongen i statsråd skal vedta et flerårig nasjonalt program for offisiell statistikk som angir hvilke statistikkområder som skal dekkes, og hvilke offentlige myndigheter som er ansvarlige for statistikkene. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om utformingen av et slikt program. Forslag til nasjonalt statistikkprogram utarbeides av Statistisk sentralbyrå i samråd med Statistikkrådet, jf. § 2-3 tredje ledd. Brukere av statistikk skal høres før programmet vedtas. Gjennomføringen av statistikkprogrammet skal skje gjennom årlige arbeidsprogrammer hos de ansvarlige myndigheter.</p>	<p>NAV er i utgangspunktet positive til en overbygging som koordinerer offisiell statistikk, men stiller spørsmål ved at det er Kongen i statsråd som skal vedta hvilke områder som skal dekkes og hvem som er ansvarlig for det. Det gir risiko for at det blir politisk styrt hva som skal være offisiell statistikk i Norge. Det gir videre risiko for at det ikke nødvendigvis er den best egnede fagetaten som er ansvarlig for statistikken. Eksempelvis kan det da besluttes at offisiell statistikk over nordmenns trygdebruk flyttes til SSB, noe som a) gjør det vanskelig for NAV å overholde de forpliktelsene etaten har for å dokumentere innsatsen, b) potensielt gir forsinkelser i produksjonen av offisiell statistikk, og c) løsriver statistikkproduksjonen fra etatens fagkompetanse.</p>
<p>§ 2-2 <i>Krav til offisiell statistikk</i> Offisiell statistikk skal utvikles, utarbeides og formidles på en faglig uavhengig, upartisk, objektiv, pålitelig og kostnadseffektiv måte. Utviklingen, utarbeidelsen og formidlingen skal skje på grunnlag av enhetlige standarder og harmoniserte metoder. Statistikken skal være relevant, nøyaktig, aktuell, punktlig, tilgjengelig og klar, sammenlignbar og sammenhengende.</p>	<p>Hvem er ansvarlig for «enhetlige standarder og harmoniserte metoder»? NAV vil foreslå at dette ansvaret tillegges medlemmene i det nasjonale statistikkprogrammet. Det bør også nedfelles et krav om at offisiell statistikk skal publiseres slik at ingen har tilgang til tallene før andre (samtidighet i publisering).</p>

<p>§ 2-3 <i>Samordning av offisiell statistikk</i> Statistisk sentralbyrå skal samordne all utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk i Norge. Statistisk sentralbyrå skal utarbeide en årlig offentlig rapport til departementet om kvaliteten på offisiell statistikk. Statistisk sentralbyrå har hovedansvaret for internasjonalt statistisk samarbeid. Kongen skal opprette et statistikkråd med medlemmer som representerer myndigheter som er ansvarlige for offisiell statistikk. Rådet skal ledes av Statistisk sentralbyrå. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om rådets opprettelse og virksomhet.</p>	<p>Rådets medlemmer bør da speile de etatene som gis en rolle i produksjon av offisiell statistikk, og deres representasjon må da også følge programperioden (et medlem fratrer rådet hvis deres område ikke lenger er med i programmet). NAV mener for øvrig at hvis det opprettes et nasjonalt statistikkprogram med tilhørende statistikkråd så bør det være dette rådet som er ansvarlig for å samordne «all utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk». Lagt til SSB slik lovteksten antyder, kan de ulike etatene i ytterste konsekvens miste kontrollen over egen statistikkproduksjon. Så kan heller rådet delegerer koordineringen til SSB.</p>
<p>§ 2-4 <i>Statistisk konfidensialitet</i> Offisiell statistikk skal formidles slik at det ikke er mulig hverken direkte eller indirekte å identifisere den statistiske enheten. Dette gjelder ikke når den statistiske enheten er en offentlig myndighet og hensynet til beskyttelse av det offentlige interesser er ivaretatt. Det kan gjøres unntak fra første ledd dersom den statistiske enheten har samtykket, det følger av statistikkforpliktelser i EØS-avtalen eller de statistiske resultatene er åpent tilgjengelige fra offentlige kilder.</p>	<p>Burde det være: «Det kan gjøres unntak fra første ledd dersom den statistiske enheten har samtykket, det følger av statistikkforpliktelser i EØS-avtalen eller de statistiske resultatene <u>eller grunndataene</u> er åpent tilgjengelige fra offentlige kilder.»</p>
<p>§ 2-5 <i>Taushetsplikt</i> Enhver som har eller har hatt stilling i eller oppdrag for Statistisk sentralbyrå, skal hindre at uvedkommende får kjennskap til opplysninger samlet inn for offisiell statistikk. Tilsvarende taushetsplikt gjelder for enhver som har eller har hatt stilling i eller oppdrag for annen offentlig myndighet som er ansvarlig for utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk, når det gjelder opplysninger som utelukkende er samlet inn for dette formålet Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger gis til andre myndigheter, når slik tilgang følger av statistikkforpliktelser i EØS-avtalen. Forvaltningsloven §§ 13-13e gjelder ikke for opplysninger samlet inn til offisiell statistikk.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>

<p>§ 2-6 <i>Informasjonssikkerhet</i> Offentlig myndighet som behandler opplysninger som er omfattet av taushetsplikt etter § 2-5, skal gjennomføre tekniske og organisatoriske tiltak for å oppnå et tilfredsstillende sikkerhetsnivå. Dette innebærer blant annet å sørge for tilstrekkelig tilgangsstyring, logging og etterfølgende kontroll. Direkte identifiserende opplysninger skal behandles og lagres adskilt fra øvrige opplysninger, med mindre det vil være uforenelig med formålet med behandlingen eller åpenbart unødvendig.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>
<p>Kapittel 3 Innsamling og annen behandling av opplysninger til offisiell statistikk i Statistisk sentralbyrå § 3-1 <i>Opplysningsplikt</i> Enhver skal uten hinder av taushetsplikt og etter krav fra Statistisk sentralbyrå, gi opplysninger som er nødvendige for utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk. Dette gjelder opplysninger om den opplysningspliktige og andre opplysninger som den opplysningspliktige har råderett over. Det kan settes tidsfrist for å gi opplysninger. Opplysningsplikten gjelder ikke dersom slik utlevering kan medføre fare for rikets sikkerhet. Statistisk sentralbyrå kan fastsette på hvilken måte opplysningene skal gis, og hvilken dokumentasjon som skal følge med. Det kan ikke kreves vederlag for kostnader ved å oppfylle opplysningsplikten. Før Statistisk sentralbyrå beslutter å pålegge opplysningsplikt, skal det foreligge en vurdering av nytten ved å få inn opplysningene veid opp mot omkostningene for den opplysningspliktige og hvor inngripende behandlingen anses å være for den opplysningene gjelder. Opplysningsplikten skal gjennomføres på en måte som påfører lavest mulig belastning. Vurdering og beslutning om å pålegge opplysningsplikt skal offentliggjøres. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om opplysningsplikt.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>
<p>§ 3-2 <i>Meldeplikt til Statistisk sentralbyrå</i> Før offentlige myndigheter oppretter, endrer eller nedlegger informasjonssystemer på en måte som kan ha betydning for opplysningsplikten i</p>	<p>Dette fremstår som et urimelig krav. Offentlige etater driver stortilt utvikling av IKT systemer fortløpende i forbindelse med</p>

<p>medhold av § 3-1, skal Statistisk sentralbyrå høres om dette uten ugrunnet opphold. Statistisk sentralbyrå kan innhente tilleggsopplysninger og fremme forslag om hvordan informasjonssystemene bør utformes for å ivareta statistikkens syn.</p>	<p>digitalisering, og NAV mener det er urimelig at SSB skal holdes fortløpende orientert om dette og ha mulighet til å fremme forslag til hvordan IKT systemene skal utformes. NAV foreslår derfor at det spesifiseres at meldeplikten kun gjelder informasjonssystemer som er kilde til offisiell statistikk produsert av SSB, og at SSB ikke gis mulighet til å fremme forslag om endringer i systemene.</p>
<p>§ 3-3 <i>Bruk av opplysninger</i> Opplysninger innhentet på frivillig grunnlag og etter § 3-1, kan Statistisk sentralbyrå benytte til utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>
<p>§ 3-4 <i>Tilgang til opplysninger for bruk i offisiell statistikk</i> Statistisk sentralbyrå skal gi tilgang til opplysninger til annen offentlig myndighet, i den utstrekning det er nødvendig for offisiell statistikk. Opplysningene skal bare brukes for offisiell statistikk omfattet av det nasjonale statistikkprogrammet, og skal bare gjøres tilgjengelig for personer med tjenstlig behov i forbindelse med slik statistikk. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om offentlige myndigheters tilgang til opplysninger.</p>	<p>Dette er et interessant forslag, som er svært ulik dagens praksis (hvor andre etater får ingen informasjon fra SSB). Hvis dette er tenkt som følger er NAV positive: SSB mottar utdanningsdata fra NSD og Udir over befolkningens utdanningsnivå. All offisiell statistikk produsert av andre etater kunne brukt utdanningsnivå for å berike og belyse statistikken. SSB skal da utlevere slik informasjon til alle statistikkprodusentene til bruk som bakgrunnsvariabler.</p> <p>Slik dette er bekrevet i NOU er vi derimot skeptiske. Det stilles blant annet krav om at slike variabler utelukkende skal deles med produsenter av offisiell statistikk og det er et krav at produserende myndighet har selvstendig grunnlag for å motta og behandle opplysningene. Under slik forhold gir denne hjemmelen lite nytt. De bakgrunnsvariablene offentlige myndigheter allerede har hjemmel til å benytte har de for det meste da allerede hentet inn.</p> <p>NAV mener at utvalget burde gått mye lenger i denne tankegangen, og blant annet sett til statistikksystemet som er utviklet i Estland (eller Finland) – et registerbasert infrastruktur for helhetlig og integrert system for offisiell statistikk.* Hvis man mener at</p>

	<p>utdanningsnivå er en relevant bakgrunnsvariabel for offisiell statistikk, så burde denne variabelen på individnivå automatisk vært delt mellom alle statistikkprodusentene.</p>
<p>§ 3-5 <i>Anonyme opplysninger for fri bruk</i> Statistisk sentralbyrå skal gjøre tilgjengelig for allmennheten opplysninger om statistiske enheter formidlet på en slik måte at den statistiske enheten ikke kan identifiseres, hverken direkte eller indirekte, hensyn tatt til alle relevante midler som med rimelighet kan tenkes brukt.</p>	<p>Ingen synspunkter, bortsett fra et spørsmål om dette burde gjelde all offisiell statistikk, og ikke bare statistikk produsert av SSB, for å sikre et åpent og gjennomsluttelig nasjonalt statistikkproduksjonssystem.</p>
<p>§ 3-6 <i>Tilgang til opplysninger for statistiske resultater og analyser</i> Statistisk sentralbyrå skal gi tilgang til opplysninger for utarbeidelse av statistiske resultater og analyser når det ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser. Tilgangen skal være tidsbegrenset. Opplysningene skal ikke inneholde større grad av identifikasjon enn det som er nødvendig for det aktuelle formålet. Graden av identifikasjon må også ses i sammenheng med risikoen for bruk i strid med formålet og den alminnelige tilliten til statistikkmyndigheten. Opplysningene skal som hovedregel ikke inneholde direkte person- eller foretaksidentifiserende kjennetegn. Statistisk sentralbyrå kan i særskilte tilfeller gjøre tilgjengelig direkte identifiserbare opplysninger for sammenstilling og annen behandling dersom det ikke er betenkelig av hensyn til den opplysningen gjelder. Direkte personeller foretaksidentifiserende kjennetegn skal slettes så snart sammenstillingen er gjennomført. Statistisk sentralbyrå kan stille vilkår for tilgang og bruk av opplysninger. Slike vilkår skal være forholdsmessige og saklige. Taushetsplikt etter § 2-5 gjelder tilsvarende for den som får tilgang til opplysninger. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om betaling for tilgang til opplysninger.</p>	<p>Burde denne omhandle «opplysninger for statistiske resultater, analyse <u>og forskning</u>»?</p>
<p>§ 3-7 <i>Databehandling på vegne av andre</i> Statistisk sentralbyrå kan behandle opplysninger på vegne av andre offentlige myndigheter.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>

<p>Kapittel 4 Statistisk sentralbyrås oppgaver og ledelse</p> <p>§ 4-1 <i>Statistisk sentralbyrås oppgaver</i> Statistisk sentralbyrå er den sentrale myndigheten for utvikling, utarbeidelse og formidling av offisiell statistikk i Norge. Statistisk sentralbyrå skal også drive med forskning og analyse. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om disse oppgavene. Statistisk sentralbyrå kan påta seg andre oppgaver i den grad disse understøtter virksomheten som nevnt i første og andre ledd.</p>	Ingen synspunkter
<p>§ 4-2 <i>Statistisk sentralbyrås ledelse</i> Statistisk sentralbyrå er underlagt det departement Kongen bestemmer, og skal være faglig uavhengig under utførelsen av oppgavene etter § 4-1. Statistisk sentralbyrå ledes av en administrerende direktør som ansettes av Kongen på åremål for en periode på 6 år, med mulighet for gjenoppnevning for én periode.</p>	Ingen synspunkter
<p>§ 4-3 <i>Rådet for Statistisk sentralbyrå</i> Det skal oppnevnes et bredt sammensatt og uavhengig råd som skal gi råd i enhver sak som det blir forelagt av administrerende direktør. Rådet kan også gi råd til administrerende direktør av eget tiltak. Administrerende direktør skal be om råd i forbindelse med utarbeidelse av forslag til nasjonalt statistikkprogram, årlig arbeidsprogram og i andre viktige saker. Rådet skal avlegge en årlig offentlig rapport om Statistisk sentralbyrås virksomhet og kan bringe enhver sak inn for departementet. Departementet skal be om rådets overordnede synspunkter om krav til ny administrerende direktør i Statistisk sentralbyrå før stillingen lyses ut. Departementet kan også be om råd i andre saker. Rådet for Statistisk sentralbyrå skal ha 7 medlemmer som oppnevnes av Kongen for en periode av 4 år. Det er adgang til gjenoppnevning for én periode. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om rådet.</p>	Ingen synspunkter
<p>Kapittel 5 Tvangsmulkt og straff</p> <p>§ 5-1 <i>Tvangsmulkt</i> For å fremtvinge levering av opplysninger kan</p>	Ingen synspunkter

<p>Statistisk sentralbyrå ilegge den som har plikt til å gi opplysninger etter denne lov, tvangsmulkt når opplysningene ikke blir gitt innen den fastsatte fristen.</p> <p>Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.</p> <p>Departementet kan gi nærmere bestemmelser om nivået på og utmålingen av tvangsmulkten.</p> <p>§ 5-2 <i>Straff</i></p> <p>Brudd på taushetsplikt etter § 2-5, kan straffes etter straffeloven §§ 209 og 210.</p>	
<p>Kapittel 6 Gjennomføring og avsluttende bestemmelser</p> <p>§ 6-1 <i>Gjennomføring og utfylling</i></p> <p>Departementet kan fastsette de forskrifter som er nødvendige for å oppfylle Norges statistikkforpliktelser i EØS-avtalen.</p>	<p>Ingen synspunkter</p>

’ Om systemet i Estland:

The Estonian government at its Thursday Cabinet meeting approved Statistics Estonia's 2018-2022 development plan, according to which Statistics Estonia is to transform into a national data agency.

The greatest change in the new strategy period is transforming Statistics Estonia into a national data agency — an office that offers data from various sources, support in utilizing data as well as classic official statistics, Statistics Estonia said.

"The primary task of Statistics Estonia in the coming years is to make necessary information easily and conveniently available for enterprises and state authorities," Minister of Finance Toomas Tõniste (IRL) said. "This is achieved by the maximum utilization of data that the state already has available. The goal is to decrease administrative burden as a result of reforms — enterprises and institutions will then be able to focus more on their primary activity."

<https://news.err.ee/693058/statistics-estonia-to-become-national-data-agency>

Med hilsen

Ulf Andersen
seksjonssjef
Statistikkseksjonen

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

Kopi til
Arbeids- og sosialdepartementet